

1

2009

NaturVest

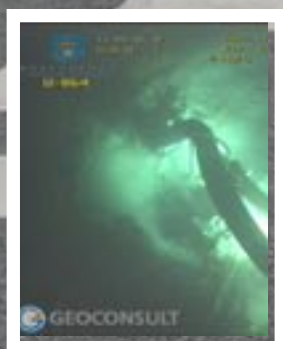
medlemsblad for Naturvernforbundet Vestlandet

Finnanskrisen

- gir den muligheter

Årsmøtesesongen er i gang

- NaturVest har datoene

Ubåten skal opp!

Etter en lang politisk prosess har endelig regjeringen snudd og bestemt seg for å heve vraket av U-864 utenfor Fedje. Lokalbefolkningen og Naturvernforbundet jubler etter mange års kamp. NaturVest har oppsummert historien.

Leder

Ingar Flatlandsmo
Leder i Naturvernforbundet Hordaland
if@naturvern.no

Ringerikskrisen

Energikrise. Verftskrise. Finanskrise. Bensinkrise. Politikrise. Selv mener jeg det er mer krise at Ringeriksbanen enda ikke er bygget.

Omvei til Oslo

Jeg reiser en del med tog til Oslo. Det tar sin tid. Spesielt fordi banen kjører lange omveier. Iblant blir det store forsinkelser. Akkurat som jernbaneutbyggingen i Norge. I 1992 vedtok Stortinget at Ringeriksbanen skulle bygges. Reisetiden mellom Hønefoss og Oslo skulle kortes betraktelig inn. Siden har det vært mest omveier og forsinkelser. Det snakkes stadig om fulle tog på Bergensbanen, og det stemmer jo det. Men bare mellom Hallingdal og Voss. Oss som tar toget fra endestasjon til endestasjon er det dessverre færre av. Her er det tydeligvis flyet som regjerer fremdeles.

Fire og en halv time

Det er ingen som har sagt at Ringeriksbanen er billig, herligheten kommer på noe over sju milliarder, men det er verdt hver krone. Vi trenger politikere med visjoner, som tør si at jernbane skal prioriteres på bekostning av noe. Det er ingen som løfter øyebrynet over at staten i år skal bruke 6,4 milliarder kroner på nye riksveiprosjekter, eller at norske lufthavner bygges ut for milliarder. Der har du min kuttliste. Sammen med utbedringer på Vossabanen og enkelte andre strekninger vil Ringeriksbanen kunne redusere reisetiden fra Bergen til Oslo til fire og en halv time, dette på en av de tyngst trafikkerte flystrekningene i Europa.

Viktig valgsak

I tillegg vil Ringeriksbanen også øke kapasiteten og redusere reisetiden for gods på Bergensbanen. Statens Vegvesen vil bygge en firefelts motorvei fra Oslo til Ringerike parallelt med, eller i stedet

for Ringeriksbanen. Dette er et dårlig og miljøfiendtlig alternativ. For oss miljøbevisste velgere mener jeg Ringeriksbanen bør være blant de viktigste sakene når vi går til valglokalet til høsten. Det har nemlig vist seg at gamle Ivar Aasen tok feil når han mente at Dei vil alltid klaga og kyta at me ganga så seint og så smått: men eg tenkjer dei tarv ikkje syta: me skal koma, om ikkje så brått.

Klaging hjelper

Nå blir det nemlig dobbeltspor til Arna. Jeg tør påstå at vi måtte ventet lenge enda på den dagen, var det ikke for klaging og kyting fra oss i Naturvernforbundet Hordaland og Natur og Ungdom. Jernbaneutbyggingen i Norge krever et reelt løft, og da blir det dagens regjering har fått til for småpenger å regne. Spesielt når vi vet at bevilgningene til veibygging har økt så dramatisk mye mer. Ting som prioriteres må prioriteres i forhold til noe, i dette tilfellet miljøfiendtlig veibygging. Det krever modige politikere, og miljøbeviste innbyggere som klagar og kyter.

Verdens viktigste

Dette er min siste leder i NaturVest. Jeg har hatt to tidkrevende og spennende år som leder av Naturvernforbundet Hordaland, og nå er det på tide at noen andre får prøve seg. Det mest givende med vervet har vært å få jobbe med så mange flinke og spennende miljøengasjerte mennesker. Når utfordringene virker u håndterlige, er det viktig å huske at vi den siste måneden har bidratt til å få hevet ubåten på Fedje og stoppet den uvettige distribusjonen av telefonkatalogene. Vi har verdens viktigste jobb, vårt arbeid gir resultater! Takk for samarbeidet, og lykke til!
Ingar Flatlandsmo

NaturVest

Ansvarlig redaktør

Nils Tore Skogland

Redaksjonssekretær

Alexander Hovland

Redaksjonen

Alexander Hovland, Ingar Flatlandsmo, Klaus Rasmussen, Hilde Myklebust, Ørjand Sælensminde og Øyvind Strømmen.

Markedskontakt

Sverre A. Stakkestad

Layout

Tommy Lokøy

Trykk

Designtrykkeriet AS

Opplag

3100

Forsidefoto

Finanskrisen gir mer sykkelvei
(Foto: Alexander Hovland)
Lite bilde (innfelt): Foto: Geoconsult/
Kystverket

NaturVest
Pb. 1201, sentrum
5811 Bergen

Tlf. 55 30 06 61
naturvest@naturvern.no

www.naturvern.no/hordaland

Natur Vest er merket med det offisielle nordiske miljømerket Svanen. Designtrykkeriet, som trykker dette bladet, er godkjent som Svanemerket bedrift. Det betyr at bladet oppfyller definerte miljøkrav til papir, trykkfarge og hele trykkprosessen.

Se også
<http://www.ecolabel.no>

Innhold

Finanskrisens muligheter	4-5
Delvis grønn krisepakke	6-7
Årsmøtekalender 2009	8-9
Historien om U-864 krones med seier	10-11
Katalogkampen fortsetter	12
Sendte katalogene i retur	13
På utstilling om naturmangfold	14
Miljøagentene på hemmelig oppdrag	15
Eindagsvåren	16
Nordic Mining dumpa på Børsen	17
Invitasjon til naturmangfoldseminar	18
Naturvernkalendarer 2009	19

Finanskrisen

Er det også en krise
for miljøet eller en
mulighet?
s. 4

Katalogseier

Regjeringen speilvender
dagens katalogordning.
s. 13

Dette nummeret:

Årsmøtesesongen er i gang og vi kjører den faste årsmøtekalenderen. NaturVest har også tatt en nærmere kikk på finanskrisen og hvordan den vil påvirke naturen og miljøet.

Tilbakeblikk

Samme prosedyre som i fjor

Årsmøtene er selve hjørnesteinen i Naturvernforbundet. Forhåpentligvis går det like bra i år som i 1985. NaturVest nr.2-85 kunne rapportere at det hele "forløp slik tradisjonen tilsier, raskt og greit og knirkefritt"

Fremsiden var forøvrig illustrert med sommerfuglen blåvinge og en oppfordring om å kikke litt ekstra på "det mylder av liv som insektene representerer". Da gjenstår det kun å ønske velkommen til våren.

Finanskrisens muligheter

Krisen fører ikke bare til nedgangstider i økonomien, men også til reduksjoner i menneskeskapte miljøproblemer.

Er dette en bærekraftig måte å forflytte mange mennesker som skal samme vei?

At økonomien skranter fører nødvendigvis med seg noen grønne fordeler. Den økonomiske nedgangen som vi nå opplever fører til at færre ressurser blir konsumert både i næringslivet og i privatmarkedet. Selvsagt til en høy pris. Spørsmålet er om det er smart å bygge opp igjen den vårt globale korthus (les økonomi) med de samme redskapene som sist.

Solid krisepakke

Tiltakspakken som den rødgrønne regjeringen presenterte en solskinsdag i januar var en krisepakke av det solide slaget. 20 milliarder norske kroner skal investeres i etterlengtet vedlikehold og utbygging av samferdselssektoren og offentlige bygg. Dette er fornuftig. Det skaper jobber og viktig arbeid blir gjort. Det som mangler er nye tanker og nye satsingsområder.

Vi trenger omstrukturering og ikke av den typen som ledes av behovet for færrest mulig ansatte og mest mulig utbytte. Vi trenger en omstrukturering som leder kapital inn i nye prosjekter som ser andre muligheter. Nå har vi sjansen til å investere i forskning og utvikling av alternative og fornybare energikilder og miljøforbedrende tiltak innen blant annet avfallshåndtering og

industriprosesser generelt. Kort fortalt, investeringer som sikrer fremtiden. Her trenger vi en styringsdyktig statsskute som noen ganger kan styre midler mot markedsvinden, og slik sikre god samfunnsøkonomi, med trykk på den første delen av dobbeltordet. Negative eksternaliteter

Det nåværende økonomiske paradigmet kan brukes for å gjennomføre mange spennende ideer. Når markedet svikter er det ofte fordi eksternaliteter smyer seg inn i regnestykket. Dette er kostnader eller goder som ikke er godt nok ivaretatt av transaksjonen som har funnet sted. Ofte er skader på miljøet negative eksternaliteter. Generell økonomisk tankegang tilsier at staten justerer markedet ved å skattelegge uønsket adferd og premiere ønsket adferd gjennom subsidier.

Økonomer elsker å snakke skatt. Jeg har en utfordring til samtlige økonomer og politikere. Definisjonen på ønsket adferd i vårt samfunn må jo bli å være i betalt arbeid. Hvis man følger denne tankegangen burde inntektsskatt være noe man arbeider aktivt for å redusere. Dette er også en miljøbevisst tankegang. Det er ikke et direkte miljøproblem at folk tjener penger, det viktige er hvordan

bedrifter tjener penger og hvordan privatpersoner bruker sine inntekter.

Honning og kjepp

Ser man på privatpersoner avgiftene fokuseres på forbruk. Lave avgifter på ønsket forbruk, og høyere avgifter på uønsket forbruk. Det sier seg selv at dette må skje over tid, men en slik tankegang vil åpne en hel rekke nye muligheter som ville gagne både miljø og mennesker. Ved å skattelegge forbruk og ikke inntekt vil det være lettere og innføre effektive miljøforbedrende tiltak. Et eksempel kan være avfallshåndtering. Med et voksende bossberg burde det være dyrere å produsere søppel, og selvsagt dyrere å bli kvitt det.

Professor i sosiologi Ottar Brox har skrevet boken Klimakrisen. Hva kan vi gjøre?. Denne boken blir tatt opp på Lederplass i Dagbladet 17.02.2009. Her kommer det fram mange konkrete tiltak som kan implementeres, om bare viljen er tilstede. Blant annet kunne man innført et toprissystem på strøm. Under et slikt system ville alle få tilgang på en viss mengde strøm til en rimelig pris. Strøm utover dette ville koste mye. Viktigere er det likevel at underforbruk kunne krediteres etter samme standard. Man fanger som kjent flere bier med honning enn med kjepp. Dette forslaget ble faktisk fremmet av Kristin Halvorsen. Men det var før hun ble finansminister. Ut av maksimeringsspiralen

Muligheten vi nå har etter at markedet har spilt seg midlertidig ut av

laget er å ta en pust i bakken, og tenke oss om. Hvor er det vi vil hen?

Vi er dypt inne i er en materialistisk maksimeringsspiral uten ende, med enorme konsekvenser for miljøet rundt oss. Selv de mest fundamentale prosessene i naturen er truet. Noen sier at jorden har feber. Da blir spørsmålet er om vi kan lene oss tilbake og vente til temperaturen er så høy at skadedyrene dør, slik vi ofte gjør nå vi er syke. Skadedyrene er dessverre oss, og vi er da tvunget til å se oss om etter andre løsninger. En annen utvikling trenger et annet mål. Den korteste veien er som regel en rett linje, men hvordan er det mulig å stake ut kursen om ingen har formulert målet? Verdivalg

Denne krisen tilbyr en mulighet til ettertanke og fremtidstanker. Den kan muliggjøre en bred samfunnsdebatt om hvordan vi vil ha det om ti, tjuer eller femti år. Hvis man får på plass slike mål kan man for alvor begynne å snakke om virkemidlene som må tas i bruk for og nå dem. Det er her lederansvaret til politikerne kommer inn, ikke først og fremst som foregangsfigurer i en nasjonal debatt om lønnsfrys til toppledere, men som stifinnere og visjonære for en bedre fremtid. Mange er enig om at fremtiden vil innebære verdivalg, men det er vanskelig å oppfatte hvilke verdier politikerne står for, og hva vi kan forvente at disse vil føre til.

Tekst: Klaus Rasmussen

Notiser

Godkjent som Svanemerket trykker

Produksjonen av NaturVest blir nå enda mer natur- og miljøvennlig etter at Designtrykkeriet AS er blitt svanemerket.

Et trykkeri som produserer en Svanemerket trykksak, oppfyller Nordisk Milømerkings krav til valg av bl.a. papirråvare, kjemikalier, løsningsmidler og fargestoffer og redusert avfallsproduksjon og reduserte utslipp må dokumenteres. Alle kjemikaliene vi benytter er risikovurdert og har gyldig sikkerhetsdatablad (HMS-datablad).

Svanemerket stiller strenge krav til trykkfarger, folier, lakk, lim, toner, blekk og løsningsmidler,

fuktevanntilsetninger og algemidler. I valg av papir inngår hensynet til naturmangfoldet gjennom vurdering av skogbruket og energibruken knyttet til masse- og papirproduksjon.

Svanen stiller også krav til energikrevende prosesser. Alle produkter og tjenester som er Svanemerket, krever lite energi og gir dermed lavere utslipp av klimagasser.

Grønt-Ansvar

Designtrykkeriet er også sertifisert som Grønt-Ansvar virksomhet fra Veolia Miljø for sin innsats med kildesortering av avfall. Grønt Ansvar er et komplett system for dokumentert og systematisert avfallshåndtering.

Mot avklaring i Hansvågen

Fjellstrand AS og Kvam herad sine planer om bygging av skipsverft i Hansvågen ligger nå til behandling hos Miljøverndepartementet. Naturvernforbundet Hordaland mener at en eventuell utbygging vil utgjøre et uakseptabelt brudd med nasjonal miljøpolitikk, og har fått støtte fra Fylkesmannens miljøvernavdeling og Direktoratet for naturforvaltning i dette synet. Leder i Naturvernforbundet Hordaland, Ingar Flatlandsmo er derfor optimistisk.

– Det ville være en sensasjon om departementet satte tilside så entydige og tydelig artikulerte miljøfaglige råd

Småkraftløyve i Møre og Romsdal

NVE gir Stranda Energiverk løyve til å bygge Røds kraftverk i Storelva i Stranda kommune. Strømproduksjonen på 6,7GWh tilsvarer forbruket til ca 335 husstander. 650 meter naturlig vassdrag vil bli endret som resultat av inngrepet i et område med skog og dyrket mark.

Delvis grønn krisepakke

Den 26. januar lanserte Kristin Halvorsen fra talerstolen på Stortinget regjeringens tiltakspakke. Målet er å stimulere næringsliv, og redde arbeidsplasser fra den pågående internasjonale nedgangskonjektoren.

Alt i alt kom pakken på 20 milliarder kroner, og hovedtyngden av pengene går til skattelette, bygg og samferdsel. Halvorsen snakket om tiden vi lever i som et vendepunkt, og krisen som en utfordring vi kan komme fra med ny kunnskap og kompetanse. Tiltakene for arbeid skal ha en klar grønn profil.

Fra starten av var Halvorsen klar på at klimaforliket vedtatt for ganske nøyaktig ett år siden skulle ligge som en rød tråd gjennom tiltakspakken. Samferdselsbudsjettet ble økt med 3,8 milliarder kroner. I følge finansdepartementets sider skal regjeringen «vedlikeholde og investere i jernbane, veier og havner over hele landet». Av disse 3,8 milliardene går 1,3 milliarder til jernbane. 818 millioner går til vedlikehold og drift av eksisterende linjer, mens de resterende 487 millionene blir brukt til nye investeringer.

Videre blir 1,2 milliarder bevilget til Enova for å heve innsatsen på energifrigjøring, og fornybar energi. 50 millioner alene ble satt av til bygging av ladestasjoner for elbiler og plug-in hybrider over hele landet. Det skulle kunne gi rundt 5000 stasjoner. «Vi skal...satse på bioenergi og forskning på havvindmøller», fortsatte Halvorsen. En grov oppsummering av de grønne tiltakene finner du på slutten av artikkelen.

- Med tiltakene i krisepakken kan vi utløse noe av potensialet for energieffektivisering i Norge. For at det skal skje, er det viktig at Enovas midler kanaliseres til energieffektivisering, og at kommunene prioriterer energieffektivisering når de rehabiliterer sine bygg, sier leder i Naturvernforbundet, Lars Haltbrekken. Kritikkk fra opposisjonen

KRF-representant Hans Olav Syversen kom med skarp kritikk av pakken. Han savnet en omgjøring av skattereglene som gir næringsliv mulighet til å skrive av miljøtiltak på skatten. Dette hadde vært et enkelt og konkret tiltak for å effektivt gjøre næringslivet mer miljøvennlig het det fra opposisjonen.

Grønne tiltak på vestlandet

Hordaland får 526,4 millioner

Kommunene i Hordaland får tilsammen 406,8 millioner, mens fylkeskommunen får 119,6 millioner. Det er blant annet bevilget 69 millioner ekstra kroner til vedlikehold og drift av jernbane. Videre

er det foreslått 52 millioner til gang- og sykkelveier. Ikke en av disse kronene går til Bergen sentrum, der behovet for slike tiltak nærmest er størst.

På Mongstad vil regjeringen bevilge 962 millioner til å investere i et teknologisenter for CO₂-håndtering. Dette tilsvarer nær en dobling av det som opprinnelig var tenkt for Mongstad. Sogn og Fjordane – bevilgninger med fokus på veinettet

I Sogn og fjordane blir det lagt vekt på utbygging av veinettet og trafikksikkerhet. Samlet får kommunene i Sogn og Fjordane 95,8 millioner kroner, mens fylkeskommune får 32,7 millioner. Naturvernforbundet savner sterkere fokus på miljøtiltak i Sogn og Fjordane.

Naturvernforbundet er fornøyd med at regjeringen foreslår å bevilge 16 millioner til gang- og sykkelvei i Sogn og Fjordane. Disse 16 millionene blir fordelt mellom to lengre strekninger. Store bevilgninger går også til vedlikehold og reparasjoner av bygg. Møre og Romsdal

Kommunene i Møre og Romsdal får 219,1 millioner kroner, mens fylkeskommunen får 66,3 millioner ekstra. Regjeringen foreslår å sette av 36 millioner kroner til gang- og sykkelvei, fordelt på 12 strekninger. I tillegg gis 25 millioner til utbedring og styrket trafikksikkerhet.

Av Klaus Rasmussen

Krisepakkenes grønne profil:

- 1,3 milliarder til jernbane – vedlikehold og noen nye strekninger bygges.
- 50 millioner til ladestasjoner for el-biler og plugin hybrider. Rundt 5000 stasjoner.
- 1,19 milliarder til Enova for ulike miljøtiltak.
- 75 millioner til klimaforskning gjennom kunnskapsdepartementets budsjett.
- 900 millioner til Mongstad testanlegg for CO₂-lagring

(Øverst) Det blir mer sykkelvei ut av krisepakken... Men ikke i Bergen (Foto: NVH)

(Nede t.v.) Flere ladestasjoner for el-bil (Foto: Wikipedia commons)

(Nede t.h.) (Foto: NVH)

Årsmøtekalender

For en mer utfyllende oversikt og tilgang til sakspapir, se fylkeslagenes nettsider.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal (moreromsdal@naturvern.no)

Innledningsforedrag ved Arnodd Håpnes, fagleder for biologisk mangfold i Norges Naturvernforbund

1. Godkjenning av innkalling og sakliste
2. Årsmelding for 2008
3. Rekneskap for 2008
4. Arbeidsplan for 2009
5. Budsjett for 2009
6. Val av:
  - a. Fylkesleiar
  - b. Fylkesstyre
  - c. Valkomit 
  - d. Delegatar til landsmøtet i Norges Naturvernforbund
7. Nominasjon av landsstyrerepresentant
8. Fråsegn om fiskeoppdrett
9. Innsendte saker – saker fremja fr  fylkesstyret, lokallag og medlemmer innan 15. april 2009.

Naturvernforbundet i Molde (molde@naturvern.no)

Mandag 16.mars på Molde Vgs. Kl. 18.15

Naturvernforbundet i  lesund og omegn

Mandag 23.mars på Spjelkavik videregående skole. Kl. 18.00.

Naturvernforbundet i Vestnes

Onsdag 25. Februar i kommunestyresalen, Vestnes kommunehus. Kl.19.00

Naturvernforbundet i Rauma

Mandag 23.mars i Rauma kulturhus (Romsdalshorn). Kl.19.00

F r besøk av Jarle Sanden og temaet vil være Byggeskikk-/ og estetikk

Naturvernforbundet i Sogn & Fjordane (sognogfjordane@naturvern.no)

Lørdag 28. mars på Vevring skole kl. 10.00. Årsmøtet er lagt til seminar med tema «Rutilutvinning i Engebøfjellet og konsekvenser for det biologiske mangfoldet 27-28.mars

- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Valg av ordstyrer, referent, kontrollkomitè
- Styrets årsmelding 2008
- Revidert regnskap for 2008
- Budsjett for 2009
- Arbeidsprogram for 2009
- Uttalelser
- Valg

Naturvernforbundet i Indre Sunnfjord

Mandag 9. Mars kl.19.00 i Kletten Grendahus

Naturvernforbundet i Eid

Onsdag 12.mars kl. 19.00 i Eidsgata 65

Naturvernforbundet i Florø

Tirsdag 24.mars kl.19.00 på biblioteket på Aldersenteret i Florø

Naturvernforbundet i Hordaland (Hordaland@naturvern.no)

Innledning om klimautfordringene i forbindelse med valgkampen og de internasjonale klimaforhandlingene ved Anders Haug Larsen, klimarådgiver i Norges Naturvernforbund.

- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Valg av ordstyrer, referent, kontrollkomitè
- Styrets årsmelding 2008
- Revidert regnskap for 2008
- Budsjett for 2009
- Arbeidsprogram for 2009
- Uttalelser
- Valg

Årsmøtet blir etterfulgt av årsmøtemiddag kl. 19.00 på spisestedet på Høyden i Fosswinckelsgate 18. Her er det påmeldingsfrist 23. Mars til hordaland@naturvern.no eller tlf: 55300660

Naturvernforbundet i Nordhordland

Torsdag 12. mars ved Lindås brygge kl. 18.00

Se også naturvernkalenderen s 19 ▶

Historien om U-864 krones

Historien begynner 9. februar 1945. Den tyske ubåten U-864, på vei til Japan i hemmelig oppdrag med militært utstyr blir oppdaget av den britiske ubåten HMS Venturer. Det utvikler seg en intens katt og mus-lek i dypet utenfor Fedje. En gang på ettermiddagen tar leken slutt. U-864 blir truffet av en torpedo som deler ubåten på midten, og går ned med mannskap og last.

Historien om kvikksølv

Sjøforsvarets KNM Tyr finner vraket av U-864 våren 2003. Målinger påviser funn av kvikksølv rundt vraket. En mistenker at ubåten har vært lastet med kvikksølv.

Naturvernforbundet i Nordhordland er, som lokalbefolkningen på Fedje, svært bekymret over situasjonen. Man arrangerer seminar, og en tar opp kampen for å få vraket hevet. Innad i Naturvernforbundet finnes to skikkelser som skal stå sentralt i kampen: Børje Møster, lokallagsleder i Nordhordland og Martin E. Søfteland.

Mistanken bekreftes

En søndagskveld i november 2005 tar Geoconsult, på oppdrag i fra Kystverket, opp en beholder med kvikksølv. Dermed er misstanken om kvikksølvlast bekreftet. Mattilsynet fraråder gravide og ammende å spise fisk og sjømat fra området rundt ubåten. Året etter innføres det også ferdsels- og fiskeforbud rundt vraket.

Spørsmålet om heving

De neste årene gjør Kystverket en rekke undersøkelser av vraket, og anbefaler i desember 2006 tildekking.

Naturvernforbundet får innsyn i bakgrunnsnotat til Kystverket i januar 2006, og protesterer mot at bare en metode for heving er vurdert. Under en appell på Fedje krever Naturvernforbundet at vraket blir hevet.

Til tross for protester i fra både lokalbefolkning og Naturvernforbundet vedtar Fiskeri- og kystminister Dag Terje Andersen i 2007 at vraket skal dekkes til. Dette fører til intens lobbyvirksomhet. Saken snur når Arne Sortevik fra Fremskrittspartiet fremmer et såkalt dok-8-forslag, som sikrer behandling i Stortinget.

I forkant av høringen på Stortinget går Søfteland igjennom Kystverkets over 500 sider lange rapport, og skriver et grundig høringsnotat. Dokumentet retter sterk kritikk mot Kystverket sitt arbeid, og de vurderinger som er gjort. Budskapet er at befolkningen ikke kan godta tildekning før alle muligheter for heving er tilstrekkelig utredet. Etter to høringer i Stortinget, og etter intenst press fra politikere og mange organisasjoner, besluttet regjeringen Stoltenberg å foreta nye grundige utredninger før man fatter en endelig avgjørelse.

Venting

Kystverket går i gang med nye utredninger, og sender hevingsarbeidet ut på anbud. Sluttrapporten skal være ferdig første juli 2008. Både Naturvernforbundet og befolkningen på Fedje går i uvisshet om vrakets skjebne.

Under årsmøtet til Naturvernforbundet Hordaland våren 2008 blir

Det har vært en lang kamp for lokalbefolkningen og naturvernforbundet for å få ubåten opp.

med seier

Det var full jubel da Regjeringen gikk inn for å heve ubåten utenfor Fedje den 29. januar 2009. Her er historien.

«damene på Fedje» tildelt miljøprisen 2007 for sin mangeårige innsats. De tildeles også miljøpriser fra Hordaland Fylkeskommune og Venstre.

D-dagen for sluttrapporten nærmer seg, men Kystverket bestemmer seg for å utsette overleveringen. Først til 19. september, så til 10. november. Det er store forventninger knyttet til overleveringen, og skuffelsen blir stor når Kystverket også denne gangen anbefaler tildekning.

Nå står og faller det på fiskeriministeren – en ny periode med venting. Julen 2008 passerer. Kampen for heving går inn i sitt femte år. Så kommer meldingen. 29. Januar 2009. Ubåten skal heves. Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen har bestemt at ubåten skal opp. Både lokalbefolkning og miljøvernorganisasjoner jubler.

Folket selv ville aldri ha akseptert en annen avgjørelse, og det hadde blitt fullstendig samfunnsmytteri om man ikke hadde bestemt seg for å heve ubåten, er kommentaren i fra Børje Møster som nå gir seg som lokallagsleder i Naturvernforbundet Nordhordland.

Samme dag går det ut en pressemelding i fra Norges Naturvernforbund der Lars Haltbrekken avslutter en mangeårig kamp med følgende budskap:

Dette viser at lokalt engasjement og målrettet arbeid for miljøet

nytter. Vi er stolte over å ha støttet folkeaksjonen på Fedje i deres arbeid, og gratulerer med en fantastisk seier.

Tekst: Alexander Hovland

Foto: Martin E. Sjøteland

Ubåten ligger vest for Fedje Foto: Googlemaps

U-864 hadde 64 tonn kvikksølv fordelt på 1,857 stålflasker på 32kg.

Kvikksølv: tungmetall som kan gi alvorlige skader på nervesystemet, nyrer og kan hos gravide føre til fosterskader. Kvikksølv vil også fordampe til en ekstremt giftig gass ved vanlig romtemperatur. – Miljøstatus.no

Katalogkampen fortsetter

Den hvileløse katalogmotstanderen Sverre Stakkestad er glad for at departementet endelig har tatt til fornuft, men noen endelig seier påberoper han seg ikke.

Sverre A. Stakkestad

Etter år med kamp mot 7000 tonn uønskede telefonkataloger årlig kunne Sverre Stakkestad med Naturvernforbundet Hordaland i ryggen på fredag den 13. februar innkassere en delseier. Samferdselsminister Liv Signe Navasete slo da fast at telefonkatalogen nå bare skal bli sendt ut til dem som ønsker den. Forhåpentligvis gjennom et enkelt bestillingskjema som går ut til alle husstander. 27. februar møtes Telenor og samferdselsdepartementet for å legge en plan for gjennomføring av den nye ordningen.

- I løpet av året skal vi nok få Eniro til å slutte med sin systematiske forsøpling av landet med millioner av uønskede telefonkataloger, et produkt folk flest hverken bruker eller ønsker å få, tror Stakkestad.

Det er nå over to år siden han begynte å arbeide mot hensynsløs og uønsket distribusjon av telefonkataloger. Det var haugene med kataloger rundt i oppganger og på folks trapper som først gjorde at han begynte å jobbe for en endring av dagens ordning. Et overveldende flertall av disse katalogene blir kastet ubrukt. Av de enorme mengdene kataloger som går i søpla er mange fortsatt plastomtrukket, noe som gjør at de ikke engang blir resirkulert.

Mye arbeid gjenstår

Eniro Norge vil fortsatt kunne distribuere Gule Sider, Ditt distrikt og Din Bydel som før, uten hensyn til behov og miljø. Målinger gjort av Norsk Respons på oppdrag fra Naturvernforbundet viser at 88 prosent ønsker en bestillingsordning for alle katalogene. Andre oppsiktsvekkende tall fra samme måling viser at bare to av ti ønsker å motta Gule Sider og Ditt Distrikt (Din Bydel i Oslo).

Den forhistoriske massedistribusjonen av telefonkatalogene betyr millioner av tonn med unødvendig søppel, samt utslipp av klimagasser både under produksjon, distribusjon og avfallshåndtering av alle disse uønskede telefonkatalogene.

Dagens reservasjonsordning virker ikke etter hensikten når bare et fåtall har reservert seg mot Ditt Distrikt og Gule sider, fastslår Stakkestad.

Klager Eniro inn for Forbrukerombudet
Naturvernforbundet klaget sist uke Eniro inn for Forbrukerombudet. Bakgrunnen er at organisasjonen mener at Gule Sider og Ditt Distrikt/Din Bydel er å regne som uadressert reklame. En distribusjon av disse katalogene til personer som har reservert seg mot uadressert reklame vil derfor være ulovlig.

- Naturvernforbundet hadde håpet at Eniro selv kunne tatt til fornuften og innført en "ja-takk"-ordning for katalogene. Erfaring viser dessverre at det ikke er så enkelt. Derfor håper vi at Forbrukerombudet ser hvor viktig det er med en ny ordning av hensyn til miljøet, avslutter Stakkestad.

Frem til en 'ja takk ordning' er på plass kan folk reservere seg mot alle tre katalogene på: www.naturvern.no/katalogstopp

av Klaus Rasmussen

Sendte katalogene i retur

I slutten av februar gikk Naturvernforbundet med Sverre A. Stakkestad i spissen til aksjon og returnerte 8 paller med uønskede kataloger i fra 2008 tilbake til ENIRO.

- Eniro nekter å ta hensyn til miljøet og folkeviljen. De pøser ut 4,4 millioner Gule Sider og Ditt distrikt i året, selv om nesten ingen vil ha dem. Nå får de smake sin egen medisin, sier Sverre Stakkestad i Naturvernforbundet.

Katalogene ble sendt med tog og sendt til ENIROs adresse i Oslo.

Byrådet vil bøtelegge telefonkatalogdistribusjon

Dette avslørte miljøbyråd i Bergen, Lisbeth Iversen da hun fikk se de mange pallene med uåpnede utgaver av Ditt Distrikt og Gule Sider for 2008 som ble samlet inn. Bedrifter, irriterte privatpersoner og rasende vaktmestere har levert nærmere to tonn kataloger til NVH.

- Hvert år leveres over 200.000 utgaver av disse to katalogene ut til bergensere som ikke ønsker å motta dem. De blir liggende og slenge i byens gater og oppganger. Vi forbeholder oss retten til å bøtelegge Eniro på lik linje med andre som forsøpler den vakre byen vår, uttaler byråd Lisbeth Iversen.

Naturvernforbundet håper at politikerne i Oslo og andre kommuner følger opp og erklærer dagens meningsløse fulldistribusjon av Gule sider og Ditt Distrikt(Din bydel i Oslo)som uønsket, samt at de gir klar melding til Eniro Norge og Samferdselsdepartementet om dette.

Tekst og foto: Alexander Hovland

Sverre A. Stakkestad gikk i spissen for Naturvernforbundet og returnerte 8 paller med telefonkataloger til ENIRO

På utstilling om naturmangfald

Miljøagenten i Sogn og fjordane fekk nytt lokallag i 2008, og feira med invitasjon til Biologisk Mangfaldutstilling på Sunnfjord Museum.

I 2009 står utstillinga godt til Naturvernforbundet si naturmangfaldskampanje. Utstillinga består av preparerte dyr, og deler av dyr frå mange artar og familiar. På denne måten viser utstillinga litt av alt det spennande, rare, mystiske og vakre som me har rundt oss. I havet, i skogen og på fjellet.

Som puslespel

Monicha Landøy har laga utstillinga, som i stor grad er laga slik at ein kan halde objekta i handa. Ein får best utbytte av det ein kan ta og føle på. Ho har brukt prepareringsmetodar som er slik at objekta er forholdsvis solide og naturtru. Objekt av dyr og plantar, bilde og tekst er limt til brikker som ligger lause på faste plassar i kassane, og er lette å ta opp.

Brikkene vert som et puslespel, slik at det er lett å finne rett plassering når objekta skal ned i kassa igjen. Omriset til kvar brikke er teikna i botnen på kassane, og kvar brikke er nummerert. Utstillinga er bygd opp som ei vandreutstilling, som lett kan transporterast frå stad til stad. Utstillinga som stod ferdig i starten av 2008, er super som inspirasjon til å få auga opp for det biologiske mangfaldet som er rundt oss.

Frå juli 2009 og heile 2010 er denne utstillinga tilgjengeleg for Miljøagentar over heile landet. Me håpar alle Miljøagentar i Noreg kan få oppleve utstillinga som ein del av Naturvernforbundet si mangfaldskampanje, og Count Down 2010. Vi vil prøve å få arrangert ein turné som blir lagt opp etter kor mange lokallag som melder si interesse. Den kan gjerne kombinerast med eit anna lokalt arrangement.

Dei som ønskjer å få oppleve litt av dette biologiske mangfaldet på nært hald, kan ta kontakt med Miljøagentane i Sogn og fjordane, ved Lin på l-hjelme@online.no. Dersom du ynskjer meir informasjon om utstillinga, sjå <http://www.florafaua.no> eller ta kontakt med Monicha Landøy på post@florafaua.no.

Utstillingen lar en både ta og kjenne på de ulike objektene.

Det er virkelig et mangfold i utstillingen, dette til glede for både store og små.

Miljøagentene på hemmelig oppdrag

19. februar møttes en gjeng miljøagenter på parkeringsplassen til Rema 1000 ved Gamlehaugen. To butikker skulle sjekkes opp mot hverandre for å se om det tilfredsstilte de hemmelige agentenes krav. En rekke varer skulle nå bli sjekket for det økologiske «Debio» merket, Svanemerket og Fair-Trade logoen.

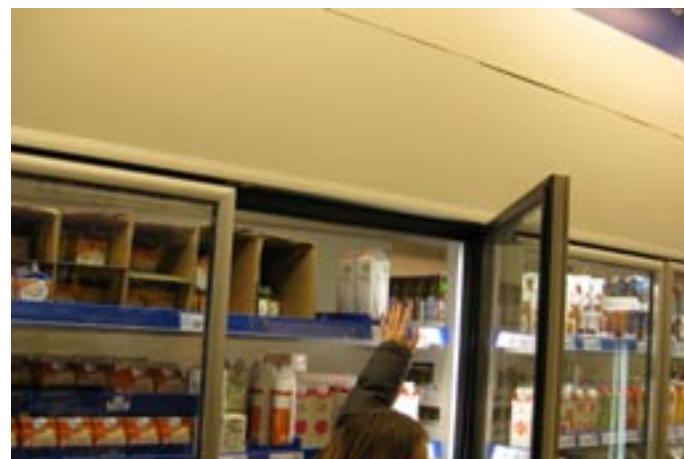
Klokken 18.00 skulle oppdraget starte. 10 miljøagenter hadde trosset vekslingen mellom regn, sludd og snø for å være med på butikkssjekken. De to butikkene som skulle måles opp mot hverandre var Safari og Rema 1000. Hovedansvarlig for aktiviteten var miljøagentene Marta og Marie, som selv hadde stått for planlegging og tilrettelegging av oppdraget. De tok ansvaret for hver sin tropp når gruppa ble delt i to. Hver gruppe skulle utføre oppdraget i sin respektive butikk. Gruppene fikk et skjema med en rekke varer listet opp. Motivasjonen var på topp hos alle agentene og oppdraget ble angrepet slik bare en miljøagent kan.

Skjemaet som ble brukt i testen kom fra Miljøagentene sentralt hadde en veldig grov inndeling av varene (alternativet hadde vært et skjema med flere hundre varer listet opp). Når for eksempel frukt/grønnsaker kommer under ett varekryss, betyr det at det å finne en økologisk frukt eller grønnsak gir et godkjent økologisk kryss på skjemaet. Dette kan være noe av årsaken til at Rema 1000, som er anerkjent for å ha få økologiske varer, skulle vise seg å komme likt ut med Safari i testen.

“Ungene har selv gjort all planlegging og tilrettelagt for et kjempeflott hemmelig oppdrag”, sier Knut Eilertsen som er med som forelder og Senior-agent. Nå skal Marta og Marie lage en rapport av oppdragets resultat. Rapporten skal sendes til miljøagentene sentralt der den blir offentlig gjort på hjemmesidene.

Etter testen hørtes det fra et par av de engasjerte agentene, “dette er for dårlig, dårlig”. Høye krav i Miljøagentenes rekker altså. Og sånn skal det være, med rett til å si i fra!

Bilder: Miljøagentene saumfarer te-hylla etter økologiske og rettferdige varer. Fra front: Henrik, Solveig og Marie. Andre miljøagenter som deltok i operasjonen: Marte, Marta, Ragnhild, Eilif og Pernille.

Eindagsvåren

Då eg var ei lita jente, ja, mindre enn det eg er no, såg eg ein film som gjorde slikt usletteleg inntrykk. Eg anar ikkje kva filmen heitte, hugsar ikkje om han var lang eller kort, norsk eller utanlandsk, men likevel dukkar historia opp i tankane mine med jamne mellomrom: Landet der det var vår berre ein dag i året. Der våren kom og drog på same dag.

Det var ein framtidvisjon, dette. Menneska hadde flytta frå jorda, til ein annan planet. Kvifor dei måtte flytte frå jorda, kan eg ikkje hugse, men dei lengta attende, til fargane, blomane, skogen, havet, årstidene som skifta. For på denne nye planeten dei kom til, der skein sola berre ein dag i året. Ein einaste dag. Elles låg landet så grått

og trist, det likna haust, som ein mørk og regntung november, heile resten av året. Dei hadde berre denne eine dagen. Ein einaste dag med sol. Og då vakna alt til liv. Graset tok til å spire, fuglane rista seg runde på greinene og song hjarta sine ut. Store, underlege blommar, dei vakraste du kan tenkje deg, dei opna seg og strekte seg mot sola, mot varmen, lyset der oppe. Hamsar fall, stramme knoppar vida seg ut og brast, graset tok til å spire og vart grønt, så grønt at det skar i auga. Folk strøymde ut frå husa sine, unge og gamle, dei stod berre der med andleta sine som små speglar mot sola. Heilt stilt stod dei slik, heilt stille, for utanom nevane deira som opna seg, så vispar, hamarar, egg, blyantar, brødiskiver fall - kva dei enn måtte ha hatt i hendene

då dei merka sollyset som kraup langsamt inn i rommet, - det fall ned på bakken, og ingen av dei hørde eingong lyden av det, for lyd fanst ikkje lenger, men lys fanst, lys og fargar, for i dag kom sola, i dag kom våren, det var altså i dag det skulle skje, i dag, i dag. I dag!

Å, det var vidunderleg å sjå! Og samstundes så vondt, for i ein mørk kjellar, med høge, glatte murveggar, sat filmen sin hovudperson krøkt saman i eit hjørne. Ho var innestengt. Kom seg ikkje ut. Under leiken hadde ein av gutane sett hespa på utsida av døra, og no sat ho der i mørkret, venta, redd, lei seg, sint.

Då var det at det hende: Frå ei lita glugge øvst oppe på veggjen, glei ein stråle inn i rommet. Han fall over andletet hennar, blenda henne mest, ho reiste seg, vende seg mot gluggen, freista å kome nærare, ho strekte seg oppover og la hendene rundt det vesle gitteret, tynne fingrar som rista og skalv i det glødande lyset der utanfrå. Der utanfor, der alt bløma. Utanfor risla det i bekkar, molda tødde, blad krølla seg ut gjennom tynne greiner og spratt ut, det lukta fuktig jord og frø og varme.

Inne i den mørke kjellaren stod ho, alt ho fekk var ei solstripe over andletet. Å, denne solstripa som fall inn gjennom det vesle vindaugget høgt oppe på veggjen! Som strøymde inn gjennom den vesle gluggen på veggjen, inn i rommet, inn til den innestengde jenta. Den strøymde like inn i meg. Inn i minnet mitt.

Film og fiksjon. Det var inga sann historie. Men likevel rørde den så sterkt, og når eg tenkjer på han no, klarar eg ikkje la vere å trekkje parallellar til den situasjonen vi befinn oss i, her på jorda vår. Klimaet endrar seg. Vermønsteret flatar ut. Skiljet mellom årstidene vert svakare. I våre delar av verda får vi meir nedbør. Ein dag ser vi det sjølve: vi er hamna på planeten der det er vår berre ein dag om året. Elles ligg landet mørkt og regnfullt.

Kva hende med årstidene våre, spør vi. Kvar vart det av det skiljet mellom snø og grønt, desse dagane av smeltevatn og boblande lukkekjensle? Kvar vart det av snøen, som ein gong la seg så stilt og mjukt over markane? Kva hende med jordkloda vår, spør vi. Men vi kan ikkje late som om vi ikkje veit svaret.

av Hilde Myklebust

Nordic Mining dumpa på Børsen

Nordic Mining ASA, selskapet som vil drive rutil-industri, og dumpe kring 300 millionar tonn slam og 80.000 tonn kjemikalier i Førdefjorden ved Vevring dei komande 40 åra er dumpa på Oslo Børs.

Det er ikkje kva som helst landskap og samfunn dei ynskjer å grusleggje. Førdefjorden er ein av dei mest urørde og reine, fiske- og artsrike fjordane på Vestlandet, midt i det verdskjende kjerneområdet av fjordane frå Nærøyfjorden til Geirangerfjorden.

Landskapet, mennesket og kunsten

Vevringbygdene er internasjonalt kjende for si årlege kunstutstilling, sin unike kultur og spektakulære natur. Det er 30-årsjubileum for Vevringutstilling i september 2009, og ei historisk kunstmønstring er under oppbygging. Det kjem 122 kunstnarar frå mange land, som skal fylle alle inne- og utrom med kunst. Det skal verkeleg feirast, at over 300 kunstnarar og 50-60.000 besøkjande, saman med bygdefolket gjennom 30 år har kunna skape ein slik storslagen møtestad mellom landskapet, mennesket og kunsten.

Nordic Mining, stifta i 2006, er mellom dei selskap som har falle absolutt mest på børsen i 2008, kan ein lesa i Dagens Næringsliv. Verdien på aksjane fall med 85 prosent i løpet av 2008, og er no berre verd ører.

50 milliardar

Børskursen avspeglar først og fremst om finansmarknaden og investorar har tru på framtida til eit selskap, og deira forretningskonsept. Nordic Mining er altså eit selskap utan tillit frå investorane etter driftsåret 2008. Korleis skal det då gå med Nordic Mining, og dei oppblåste om gigantindustri og inntening på kanskje 50 milliardar kroner dei komande 40 åra?

Nordic Mining er så langt eit minusføretak, som kjempar for å overleve og halde

seg unna konkurs. Dei strevar for å verke truverdige fram til dei, ved hjelp av fattige kommunar, har fått gjennom dei naudsynte vedtaka. Derpå er dei klare til gjennomføre sin store forretningsidé: å hente ut ein eventyrleg gevinst ved å selje seg ut til kven det skal vere i verda, eller ved å få særdeles kapitalsterke partnerar med på laget for vidare investering. Ja, det er den fromme forretningsideen. Det er alt dei ber om: nokre milliardar for sal av konsesjonane, eller eventuelt til grunninvestering i industriprosjektet. Men kapitalforvaltarar og investorar fylgjer med. Nordic mining har ikkje tillit og har rasa til botnen på Børsen.

Det kostar å tape pengar

Nordic Mining er eit lite selskap som knapt nok kan vise til noko inntekt som helst. Dei lever på grunnkapitalen frå mange mindre investorar, som samla var på nærare 95 millionar. Denne er no i ferd med å gå tapt. Selskapet hadde ved tredje kvartalsoversyn i 2008, 46 millionar igjen av investert kapital, og stod då med driftsunderskot på 16 millionar kroner. Dette er informasjon alle kan hente frå næringslivsavisene. Tala for heile 2008 vert nok vesentleg styggare, når dei kjem, sist i februar. Så no hastar det for Nordic Mining. Naustdal og Askvoll kommunar må med på notane, elles er selskapet snart ute av både Børsen og verda. Det kostar å drive minusbutikk. Det kostar investorane sine pengar, og endå verre for Nordic Mining: det kostar den tilliten i finansmarknaden som dei er avhengige av for å gjennomføre forretningsideen.

Mest miljøskadelege metodar

Heile Nordic Mining sitt reknestykket er basert på den billegaste, og mest omsynslause profittjakt. Dei skjeler ikkje

til kva natur-, miljø- og menneskelege kostnader deira ynskje om inntening og rikdom har. Framlagde søknadar og planer viser at selskapet ynskjer å hente ut eit mineral som utgjer rundt tre prosent av fjellet, og dumpe all overskotsmasse som slam i Førdefjorden. Dei vel dagbrot i staden for gruvedrift, fordi det er billegast, sjølv om det også er mest miljøskadeleg. Premissen for Nordic Mining, slik dette prosjektet framstår, er utelukkande dei enklaste og mest miljøskadelege metodar, lågast mogleg kostnad for selskapet og høgast mogleg profitt. Kolonitida er forbi, vi skriv 2009. Natur- miljø- og samfunnsansvar er dydar som står høgt i kurs i demokratiet og velferdssamfunnet Noreg, ja dermed faktisk også på Børsen. Investorar veit at prosjekt som ikkje tek omsyn til rådande natur- og miljøpolitikk, ikkje er mogeleg å få gjennomført, og dei investerer dermed ikkje.

Såleis gjekk det til at Børsen dumpa Nordic Mining, og at direktørane i selskapet no spring rundt og plukkar opp titusenvis av aksjar til rundt 50-øringen, for å halde handelen i gong. Det skal gje signal om at dette er attraktiv investering, og at å sikre seg solide aksjepostar på billegsal frå tapande investorar i tilfelle eit under skulle skje: at selskapet skulle få gjennom sitt forsett.

Anne-Line Thingnes Førstund
Vevring / Bergen

Invitasjon til naturmangfoldseminar

Sett av 21. - 22. mars allerede nå! Norges Naturvernforbund har gleden av å invitere alle interesserte til helgeseminar om naturmangfoldarbeid. Det markerer også den virkelige oppstarten for vår store naturmangfoldkampanje.

Naturmangfold blir blant de største og mest sentrale politiske satsingsområdene for vår organisasjon framover. Miljøhuset G9, Grensen 9 B I Oslo er stedet å være for alle som denne helgen vil lære mer om naturmangfoldarbeid, bli inspirert, knytte kontakter, diskutere strategi og legge handlingsplaner for arbeidet framover. Dette blir et av de viktigste samlingspunktene for å ta vare på Norges naturmangfold i årene framover.

Seminaret er først og fremst myntet på Naturvernforbundets medlemmer og alle dere som kunne tenke dere å bli medlemmer. Endelig program blir sendt ut så snart vi har det på plass. Vi røper likevel noen av problemstillingene vi ønsker å ta opp:

- Norsk natur - farvel?
- Hvilke saker har vi vunnet - og hvordan? Trillemarka, Holmvassdalen
- Eventyrskogene
- Artsdatabankens arbeid, inkludert artsprosjektet og artsobservasjoner
- Hvilke strategier skal vi legge i naturmangfoldarbeidet vårt framover for å bli enda bedre i å sikre vår fantastiske natur?
- Hva er status for Norges arbeid for å ta vare på det biologiske mangfoldet?
- Ny plan- og bygningslov - utfordringer og muligheter

Vi planlegger å begynne ca. klokka 10 lørdag formiddag, og seminaret skal være ferdig i god tid til evt. å rekke ettermiddagstogene fra Oslo S på søndag. Vi skal også få på plass et opplegg med reiseutjevning, slik at ingen skal få urimelig høye reiseutgifter. Endelig informasjon om dette kommer også etter hvert.

En viktig grunn til at akkurat helga 21. – 22. mars er valgt, er at Miljøverndepartementet mandag 23. mars arrangerer konferansen ”Liv Laga” i Oslo.

Det vil opplagt være relevant for mange å få med seg denne konferansen på samme tur.

For spørsmål om innholdet og andre detaljer, ta kontakt med rådgiver i naturmangfoldavdelingen, *Elin Tyse*, på et@naturvern.no.

Dere kan allerede nå melde dere på seminaret. Send en e-post til *Steinar Alsos*, sa@naturvern.no eller ring 23109615. Og skulle det bli fullt, så er det førstemann til mølla...

Vi sees i mars!

Med vennlig hilsen
Steinar Alsos

Naturvernkalenderen 2009

Her finner du en oversikt over noen av Naturvernforbundets aktiviteter fremover. For mer informasjon, se nettsidene eller kontakt det enkelte fylkeslag.

Lørdag 7. mars kl.1300-1400

Tomgangsaksjon (Bergen)

Miljøagentene skal aksjonere mot biler som går på tomgang. Påmelding til madikken@hotmail.com innen mandag 2. mars. Oppmøte utenfor Meny på Nesttun kl. 14.00

Tirsdag 17.mars kl.0900-1530

Til siste dråpe (Oslo)

Seminar om vassdragsnatur, klima og naturmangfold på Håndverkeren konferansesenter i Oslo. Pris: kroner 700 (inkludert lunsj). Påmelding til Elin Tyse på et@naturvern.no

Fredag 21.mars – lørdag 22.mars

Helgeseminar om naturmangfoldarbeid (Oslo)

Markerer starten for den store naturmangfoldskampanjen i Naturvernforbundet. Her vil man lære mer om naturmangfoldarbeid, bli inspirert, knytte kontakter, diskutere strategi og legge handlingsplaner for arbeidet framover. Dette blir et av de viktigste samlingspunktene for å ta vare på Norges naturmangfold i årene framover. Påmelding til Elin Tyse på et@naturvern.no

Mandag 23.mars

Liv Laga(Oslo)

Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim og flere andre engasjerende forelesere kommer. De vil både utdype hva som skjer med naturmangfoldet og vise hvilken nytte som ligger i en rik og mangfoldig natur. Lokale eksempler skal vise hva enkelte kommuner har gjort for å kartlegge og bevare sitt naturmangfold, og hvordan dette kan bidra til

lokal stedsutvikling. Se www.dirnat.no for mer informasjon.

Fredag 24.april – lørdag 25.april

Hardangerfjordseminaret (Hardanger)

Hardangerfjord Villfisklag og NJFF arrangerer seminar om Hardangerfjorden. Hovedmålet med seminaret er å spre kunnskap og kompetanse rundt forvaltningen av Hardangerfjorden. Seminaret vil bli holdt på Hardangerfjord hotell. Se www.njff-hordaland.com for mer informasjon.

Torsdag 14.mai – fredag 15.mai

Lavenergikonferansen (Trondheim)

Norges Naturvernforbund, NITO, Norsk Teknologi og Lavenergiprogrammet for bygg og anlegg arrangerer Lavenergikonferansen i Trondheim. Konferansen skal sette

søkelyset på mulighetene for å redusere samfunnets energiforbruk. Se www.lavenergikonferansen.no for program og påmelding,

Notiser

Går i mot Freim kraftverk

Naturvernforbundet Hordaland går i mot Freim kraftverk i Freimselvi i Odda kommune.

- Freimselvi tilhører Opovassdraget og er dermed vernet, likevel åpnes det for at man kan bygge ut kraftverk på inntil 1MW. Etter vår mening er dette en utvanning av vernereglene som vi ikke kan akseptere, kommenterer Alexander Hovland, saksbehandler i Naturvernforbundet Hordaland

Bokanmeldelse

The Transition Handbook: from oil dependency to local resilience
av Rob Hopkins
Utgitt av Green Books

Miljøbevegelsens fremtidsvisjoner er dessverre ofte av det mørke slaget. Særlig de av oss som er engasjert i kampen for å stoppe eller i det minste bremse – den globale oppvarmingen, har en tendens til å snakke med mørk mine om hvordan fremtiden blir dersom vi ikke kutter utslippene med så og så mange prosent innen så og så lenge.

Men verken tall eller mørke visjoner er gode måter å skape engasjement på. Det miljøbevegelsen burde gjøre var å tegne opp konkrete, positive bilder av hvordan vi kan bygge opp et samfunn som er bedre. Ikke bare for miljøet. Men også for menneskene.

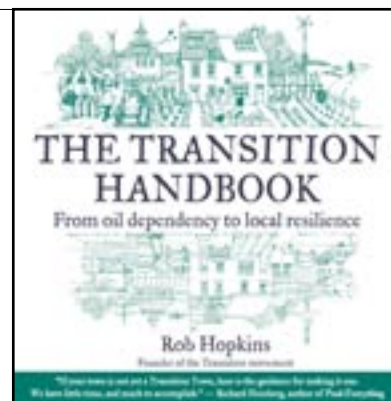
I så måte er den britiske aktivisten Rob Hopkins' bok "The Transition Handbook" gode nyheter, og det på tross av at den tar utgangspunkt i det overveldende og skremmende tvillingproblemet vi står ovenfor: på den ene siden klimakrisen, på den andre siden den høyst underdiskuterte ressurskrisen forårsaket av verdensøkonomiens avhengighet av

en begrenset ressurs, olje.

Problemet oppsummert: Vi er på ingen måte i ferd med å gå tom for olje, men vi er i ferd med å gå tom for billig olje. I en økonomi der olje brukes til alt fra transport til hodepinetabletter er det alvorlige nyheter. Jakten på mer billig olje fører oljeindustrien til Lofoten og Vesterålen, til Alaska og til canadisk tjæresand.

Hopkins mener at tvillingkrisene må løses gjennom blant annet lokalisering, økende grad av lokal og regional selvforsyning. Det er ingen original idé, men noe en finner igjen i blant annet økolandbruk-bevegelsen og i permakultur-tradisjonen Hopkins kommer fra.

Det forbløffende med Hopkins' bok er at den er så munter, så positiv og ikke minst så konkret. Boken inneholder råd om hvordan en kan sette søkelys på problemstillingene i sitt eget lokalsamfunn, konkrete oppgaver for studieringer og gruppearbeid, og

spesifikke ideer om hvordan man kan begynne å gjøre noe med dem. "Utklipp" fra fremtidens aviser er også en artig og sjarmerende måte å formidle visjoner på, og det er nesten rørende å lese å fremtidens reality-stjerner.

Hopkins dekker også opp for noe av kritikken enhver som forfekter "kortreist"-tenkning kan regne med å bli møtt med før eller senere: han understreker hvorfor dette ikke er isolasjonisme. Dessverre åpner deler av boken likevel – fortjent eller ufortjent – for en slik lesning.

Det til tross har boken potensial til å bli noe mer enn en bibel for kortreiste-fans.

Øyvind Strømmen

Notiser

Mer farlig avfall behandlet i 2008

Stadig mer avfall behandles i Norge. Økningen på 5% fra 2007 skyldes mye av at myndigheter og næringsliv har intensifisert informasjon om farlig avfall. Leveringsplikten for denne typen avfall har blitt bedre kjent blant folk og det er blitt sterkere kontroll fra myndigheter på at avfallsprodusentene oppfyller plikten til å motta avfallet.

Rekordhøyt strømforbruk i 2008

Tall fra NVE viser at nordmenns elektrisitetsforbruk i 2008 var 128,6 Twh. Dette er en økning på 0,7% fra rekordåret 2007, til tross for høyere kraftpriser. På samme tid økte også nettoeksporten av kraft fra 10Twh i 2007 til 14Twh i 2008.

Økologisk
Kalkun
fra Hardanger

www.homlagarden.no

ATS
TYSSEFALDENE

VANNKRAFT – REN ENERGI

VIL DU ANNONSERE I
NATURVEST?
RING 55 10 10 97

METALLCO

METALLCO BERGEN

Indre Hordaland
Miljøverk

Tlf. 56 52 99 00
Faks 56 52 99 01
E-post: ihm@ihm.no
www.ihm.no

Ta vare på naturen

- Hugs at farleg avfall må leverast til godkjend mottak!

- Stoff med faremerke er nesten alltid farleg avfall.
- Farleg avfall kan leverast på miljøstasjonen, sjå opningstider på www.ihm.no

Logolink.no

**Putt drikkekartong
rett i papirbosset
- uten plastpose!**

BIR BEDRIFT

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Бир Бедрифт - это компания, которая занимается переработкой отходов.

Et selskap i **RETURA®**
ET MILJØ I BALANSE

Fjord1

www.fjord1.no

FEDJE KOMMUNE

telefon 56 16 51 00
telefaks 56 16 51 19

Miljøfyrtårnkommune nr. 1

www.fedje.kommune.no

Les meir om kvifor det står Skyss
på bussen din på skyss.no

Skyss

Radøy kommune,
den grønne øya støttar
godt naturvernarbeid.
Kraftleidningen frå
Mongstad til
Kollsnes skal ned i
sjø- og jordkabel.

Radøy
kommune

Litt resirkulert
Litt fair trade
Litt økologisk
Litt stilig
Litt annerledes...

Sanseliv

Sanseliv er en butikk med **fair trade**
og **økologiske** klær til damer. Dessuten er
Sanseliv et bittelite designfirma som
håndlager klær med personlighet til store
og små. Feminine og tøffe. Hverdag og fest.
Damer og barn. Velkommen!

Adresse: Jacobsfjorden på Bryggen

onsdag 1100 - 1700

torsdag 1100 - 1800

fredag 1100 - 1700

lørdag 1100 - 1600

www.sanseliv.no

Liv Karin L. Thomassen 950 61 277

AKVARIET I BERGEN www.akvariet.no

Tenk avfallsreduksjon

Still deg sjølv tre spørsmål når du skal handla:

1. Er produktet av god kvalitet?
2. Er det miljøvenleg?
3. Har eg egentleg bruk for det?

Er svaret nei, spar både pengane og miljøet!

Har du boss?

Ring Franzefoss!

Tlf. 55 34 92 00

www.creatio.no

Damsgårdsvn. 99
5058 Bergen
www.franzefoss.no
Telefax: 55 34 92 10

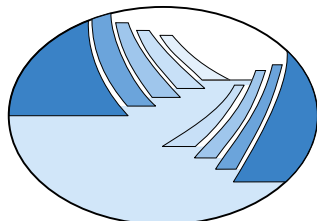
En del av kretsløpet

Tlf 08899
www.ragnsells.no

Mottaker av forurenset masse.

www.fsg.no

SIMAS

Sogn Interkommunale Miljø- og Avfallsselskap

Tlf. 57 65 70 70 - Faks 57 65 70 79
www.simas.no

Informasjon frå
Sunnhordland
Interkommunale
Miljøverk IKS

Tenk miljø - brems forbruket!

Sunnhordland
Interkommunale
Miljøverk IKS

Svartasmoget
N-5419 Fitjar

telefon 53 45 78 50
telefaks 53 45 78 60
e-post sim@sim.as

www.sim.as

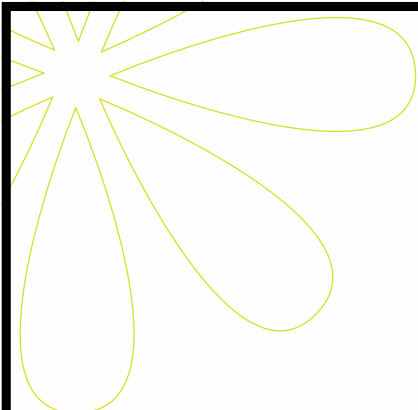
4500 syltetøyglass = nok til å isolere et husbankhus

Glassemballasje leverer du til containerne for glass på returpunktene.

Kast riktig - gi bosset verdi

Tlf: 815 33 030 | www.bir.no

HAR DU OLJEFYR? Bli oljefri.

Bytt ut oljefyren eller parafinkaminen din med hjelp fra Bergen kommune, BKK og Naturvernforbundet.

 oljefri.no